

Ανακοίνωση σχετικά με την πορεία υλοποίησης των προγραμμάτων ΕΣΠΑ

Δημιουργήθηκε : Τετάρτη, 05 Αύγουστος 2015

Η παρούσα ανακοίνωση αποτυπώνει αναλυτικά την πραγματική κατάσταση των προγραμμάτων ΕΣΠΑ και παράλληλα περιγράφει τους βασικούς αναπτυξιακούς στόχους του Υπουργείου Οικονομίας, τόσο για την άμεση επανεκκίνηση της οικονομίας όσο και σε πιο μακροπρόθεσμο ορίζοντα.

1. Για την ετοιμότητα υλοποίησης του ΕΣΠΑ 2014 – 2020

Καταρχάς, πρέπει να διευκρινιστεί πως η εντύπωση ότι το ΕΣΠΑ 2014 – 2020 ήταν έτοιμο να ξεκινήσει αρχές του 2015 και πως «πάγωσε» λόγω λαθών και αβελτηριών της παρούσας κυβέρνησης είναι λάθος. Το ΕΣΠΑ 2014–2020 τυπικά και μόνο ήταν έτοιμο και προς υλοποίηση στις αρχές του 2015. Στην πραγματικότητα εξέλειπαν όλοι οι ουσιαστικοί παράγοντες πραγματικής ετοιμότητας και ενεργοποίησης: Οι Επιτροπές Παρακολούθησης των προγραμμάτων δεν είχαν συσταθεί και δεν είχαν συγκληθεί. Μεγάλο τμήμα του δευτερογενούς δικαίου που απαιτείται για την ενεργοποίηση των δράσεων δεν υπήρχε ή ήταν σε πρωτόλειο στάδιο. Πραγματικοί όροι εκτέλεσης και υλοποίησης των προγραμμάτων (επιλογή Ενδιάμεσων Φορέων Διαχείρισης, κριτήρια επιλογής πράξεων, Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου κλπ.) δεν πληρούνταν.

Σημαντικές αιρεσιμότητες (conditionalities) και «αυτοδεσμεύσεις» προγραμμάτων δεν είχαν ικανοποιηθεί για να μπορούν απρόσκοπτα να προκηρύσσονται δράσεις και να εκτελούνται δαπάνες. Όλες αυτές οι κρίσιμες ελλείψεις και ο μεγάλος βαθμός ανωριμότητας της νέας περιόδου «κληροδοτήθηκαν» ως κατάσταση από τις προηγούμενες κυβερνήσεις. Η νέα πολιτική διοίκηση των αναπτυξιακών πόρων ανέλαβε να επισπεύσει την ενεργοποίηση των ουσιαστικών παραγόντων, να συγκροτήσει τα προγράμματα του ΕΣΠΑ 2014 – 2020 και τους θεσμούς διακυβέρνησής τους, να άρει τις πιο σημαντικές αιρεσιμότητες, να προχωρήσει τα κριτήρια επιλογής πράξεων και το Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου κλπ. Στην παρούσα φάση όλες οι προπαρασκευαστικές ενέργειες προχωρούν κανονικά και εντός χρονοδιαγράμματος. Τα προγράμματα βρίσκονται πλέον σε πλήρη επιχειρησιακή ετοιμότητα και εντός του αμέσως επόμενου διαστήματος θα εκδοθούν οι επόμενες προσκλήσεις.

2. Για την απορροφητικότητα του ΕΣΠΑ 2007-2013 και τον σχεδιασμό για την προγραμματική περίοδο 2014-2020

Το δεύτερο σημείο αφορά τη λάθος εντύπωση περί μιας δήθεν «καλπάζουσας» απορροφητικότητας των προηγούμενων χρόνων η οποία ανακόπηκε αιφνιδίως και λόγω της «οκνηρίας» της νέας κυβέρνησης. Ναι μεν η απορροφητικότητα είχε φτάσει, στα τέλη του 2014, κοντά στο 90%, αλλά με εξαιρετικά άνισα ποσοστά, από πρόγραμμα σε πρόγραμμα, και με «ακριβό αντίτιμο» μια δυσλειτουργική και επικίνδυνη υπερδέσμευση που φτάνει ακόμα και το 40%. Με λίγα λόγια ούτε οι πόροι έχουν διασφαλιστεί (λόγω της ανισορροπίας της απορρόφησης από πρόγραμμα σε πρόγραμμα) ενώ η επόμενη προγραμματική περίοδος 2014 – 2020 έχει υπερφορτωθεί με έργα που δεν θα προλάβουν να υλοποιηθούν μέχρι τέλους του 2015. Στόχος της κυβέρνησης είναι η όσο το δυνατόν μεγαλύτερη «ελάφρυνση» του δημοσιονομικού κόστους του αναποτελεσματικού προγραμματισμού των προηγούμενων χρόνων αλλά και η όσο το δυνατόν μεγαλύτερη διαφύλαξη της προγραμματικής αυτοτέλειας της επόμενης περιόδου 2014-2020. Στόχος της Γ.Γ. ΕΣΠΑ είναι, σε μακροπρόθεσμο ορίζοντα, να παρουσιάσει ένα νέο αναπτυξιακό τοπίο «ξεκάθαρο» από «ουρές» έργων του παρελθόντος και με νέες προγραμματικές δυνατότητες που δεν θα επικαθορίζονται από το παρελθόν, ούτε πολιτικά αλλά ούτε και δημοσιονομικά.

3. Το ΕΣΠΑ και το πρόβλημα ρευστότητας

Όσον αφορά το πρόσφατο πρόβλημα της ρευστότητας που αποτελεί την αιτία για τις διαμαρτυρίες περί «παγώματος» του ΕΣΠΑ, σημειώνεται ότι δεν είναι πρώτη φορά που συμβαίνει κάτι τέτοιο. Κατά την περίοδο 2011-2012 είχαν παρουσιαστεί ανάλογα φαινόμενα έντονης κρίσης ρευστότητας. Και τότε, όπως και τώρα, υπήρξαν ανάλογες καταστάσεις «παγώματος» των έργων, δυσκολίες έκδοσης εγγυητικών επιστολών, αδυναμία πληρωμής των προμηθευτών, διάλυσης εργολαβιών, αδυναμίας φορολογικών και ασφαλιστικών ενημεροτήτων κλπ. Είναι γνωστό πως το ΕΣΠΑ είναι τρωτό σε πολλούς εξωτερικούς παράγοντες όπως είναι η μεγάλη ύφεση, το μη αξιόχρεο του ελληνικού δημοσίου, η κρίση στον τραπεζικό τομέα κλπ. Όλα τα προηγούμενα χρόνια το ΠΔΕ μειώθηκε ως σύνολο εθνικών και συγχρηματοδοτούμενων πόρων και επιπρόσθετα αποτέλεσε αντικείμενο έντονου λογιστικού χειρισμού για τον προσδιορισμό των δημοσιονομικών ελλειμμάτων. Ταυτόχρονα όμως αυξήθηκαν υπέρογκα οι απαιτήσεις σε κοινοτικές εισροές (παρουσίαση εσόδων από τα διαρθρωτικά ταμεία) για να παρουσιάζεται μειωμένο το έλλειμμα. Αυτή η δημοσιονομική πολιτική που ακολουθήθηκε τα τελευταία χρόνια σε συνδυασμό με τις αδυναμίες του τραπεζικού συστήματος δημιουργεί ανυπέρβλητα εμπόδια στη χρηματοδότηση τη οικονομίας και καθιστά ακόμα πιο ευάλωτο το ΕΣΠΑ στις εξωγενείς επιδράσεις και στα σοκ ρευστότητας.

4. Τα πρώτα μέτρα αντιμετώπισης του προβλήματος της ρευστότητας και οι προτάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Η Γ.Γ. ΕΣΠΑ έχει ξεκινήσει το τελευταίο διάστημα μια εργώδη προσπάθεια αποκατάστασης της κανονικότητας στη ροή πληρωμών των έργων του ΕΣΠΑ. Σε συντονισμό με το Γενικό Λογιστήριο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ, ΥΠΟΔΟΜΩΝ, ΝΑΥΤΙΛΙΑΣ & ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

του Κράτους η ημερήσια ροή της χρηματοδότησης έχει φτάσει πλέον τα 10 εκατ. € την ημέρα και βαίνει αυξανόμενη. Καθημερινά, σε συνεργασία με τις διαχειριστικές αρχές των επιχειρησιακών προγραμμάτων, εξετάζονται εξονυχιστικά οι δυνατότητες υλοποίησης των έργων και ιεραρχούνται οι πληρωμές ανάλογα με την ωριμότητα των έργων. Εκτιμάται ότι με τη συνέχιση αυτής της καθημερινής δουλειάς σε συνδυασμό με την εξασφάλιση εναλλακτικών πηγών χρηματοδότησης θα οδηγήσει στην πλήρη αποκατάσταση των πληρωμών στο αμέσως επόμενο διάστημα. Σε αυτή την κατεύθυνση η Γ.Γ. ΕΣΠΑ βρίσκεται σε προχωρημένες διαπραγματεύσεις με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων για τη σύναψη νέων δανειακών συμφωνιών που θα βοηθήσουν πολύ άμεσα στην ενίσχυση της ρευστότητας των προγραμμάτων των διαρθρωτικών ταμείων.

Ταυτόχρονα, το Υπουργείο Οικονομίας σε συνεννόηση με το Υπουργείο Οικονομικών προχωράει στην εφαρμογή ρύθμισης που θα εξασφαλίσει ότι οι εισροές από τα διαρθρωτικά ταμεία θα κατευθύνονται αποκλειστικά στις πληρωμές των έργων του ΕΣΠΑ.

Επιπρόσθετα, το πρόβλημα ρευστότητας αντιμετωπίζεται και με τις προτάσεις που παρουσιάστηκαν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, και οι οποίες προβλέπουν:

- Αύξηση του ποσοστού συγχρηματοδότησης σε 100% για την περίοδο 2007-2013 (από 95% που ίσχυε μέχρι τώρα). Η αύξηση αυτή θα οδηγήσει στην εισροή περίπου 500 εκ. κοινοτικής συνδρομής.
- Άμεση απόδοση του 5% του τρέχοντος ΕΣΠΑ που κανονικά παρακρατείται μέχρι τη δήλωση ολοκλήρωσης των προγραμμάτων τον Μάρτιο του 2017, μέτρο το οποίο μπορεί να προσθέσει άλλα 500 εκ. επιπλέον.
- Ειδικότερα, για την προγραμματική περίοδο 2014-2010, η Επιτροπή προτείνει την αύξηση της προ-χρηματοδότησης (προκαταβολή) των προγραμμάτων Συνοχής κατά 7 ποσοστιαίες μονάδες, κάτι που μπορεί να προσθέσει 1 δισ. ευρώ στα διαθέσιμα κεφάλαια των πρώτων ετών της περιόδου.

Οι προτάσεις αυτές μπορούν να συνεισφέρουν στην ενίσχυση της ταμειακής ρευστότητας εφόσον εγκριθούν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Καθώς τα ανωτέρω ενδέχεται να μην αποδειχθούν αρκετά για την αποφυγή απώλειας πόρων, η ελληνική Κυβέρνηση θα συνεχίσει να διατυπώνει στο ανώτατο δυνατό επίπεδο το εύλογο αίτημα για την παράταση της καταβολής κοινοτικών δαπανών για τα προγράμματα της περιόδου 2007-2013.

5. Οι στόχοι της Γ.Γ. ΕΣΠΑ και Δημοσίων Επενδύσεων για την επόμενη περίοδο

Α. Βραχυπρόθεσμα θα αποκατασταθεί πλήρως η ροή πληρωμών και υλοποίησης των έργων έτσι ώστε το ΕΣΠΑ 2007–2013 να ολοκληρωθεί χωρίς να επιβαρύνει υπέρμετρα τη δημοσιονομική

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ, ΥΠΟΔΟΜΩΝ, ΝΑΥΤΙΛΙΑΣ & ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

βάση των επόμενων χρόνων. Ο στόχος είναι διπλός: η ομαλή ολοκλήρωση των προγραμμάτων με την ελάχιστη δυνατή επιβάρυνση τόσο της νέας περιόδου όσο και του κρατικού προϋπολογισμού.

Β. Μεσοπρόθεσμα, θα εξασφαλιστεί η συνέχεια υλοποίησης κρίσιμων έργων της προηγούμενης περιόδου χωρίς όμως να θίγουν τα κριτήρια επιλεξιμότητας της νέας περιόδου και χωρίς να καταργούν ολοκληρωτικά την προγραμματική αυτοτέλεια του ΕΣΠΑ 2014 – 2020.

Γ. Στο μακροπρόθεσμο επίπεδο, στόχος είναι το ξεκαθάρισμα του αναπτυξιακού τοπίου από τις υποχρεώσεις και τις επιβαρύνσεις του παρελθόντος έτσι ώστε να προχωρήσουμε σε ένα νέο αναπτυξιακό υπόδειγμα που θα στηρίζεται στα μικρά και μεσαία χρήσιμα έργα, στις παρεμβάσεις με έντονο πολλαπλασιαστικό και οικολογικό αποτύπωμα και σε μια νέα επιχειρηματικότητα που να συνδυάζει την παραγωγή υψηλής ποιότητας και προστιθέμενης αξίας προϊόντων και υπηρεσιών με μια νέα μορφή επιχειρηματικής διακυβέρνησης μέσα από συνεργατικά σχήματα και μορφές κοινωνικής και συνεταιριστικής οικονομίας.